

From: Lars Mardal
Sent: Fri, 1 Oct 2021 12:02:02 +0000
To: Postmottak Trøndelag fylkeskommune
Cc: Synne Rudsar
Subject: Regional plan for kulturmiljø i Trøndelag 2022 - 2030 - høringsuttalelse fra Kartverket Trøndelag
Attachments: RP-Kulturmiljø-Høring_Innspill-Kartverket-Trl_Vedlegg-PTU-forslag-DOKendring-kulturminner.pdf

Vedlagt er Kartverket Trøndelag sin høringsuttalelse til Regional plan for arealbruk.

Innledning

Som regional geodatakoordinator med ansvar for blant annet oppfølging av kommunenes arbeid med Det offentlig kartgrunnlaget (DOK) og sekretariat for Norge digitalt-samarbeidet i fylket, ønsker Kartverket Trøndelag å komme med en tilbakemelding på høringsforslaget til Regional plan for kulturmiljø med handlingsprogram (RPK).

[Det offentlige kartgrunnlaget \(DOK\)](#) er et sentralt verktøy og grunnlag for kunnskapsbasert forvaltning. Mye av den kunnskapen som nevnes og vises til i Regional plan for kulturmiljø med handlingsprogram, er stedfestet kunnskap som er en del av DOK.

Gjennom vårt arbeid med oppfølgingen av DOK i kommunene og som sekretariat for Norge digitalt-samarbeidet i fylket, har vi sett og mottatt innspill om at lav kvalitet og dekning på kulturmiljødata i fylket er en stor utfordring for kommunene. Til den årlige revideringen av DOK i 2020, sendte vi på vegne av trønderske kommuner et innspillet vedrørende den lave kvaliteten på og brukervennligheten av eksisterende kulturmiljødata for bruk i kommunenes arealplanarbeid. Dette innspillet ligger vedlagt.

Etter vår oppfatning legger Regional plan for kulturmiljø med handlingsprogram (RPK) til grunn ett høyt ambisjonsnivå for å sikre kunnskapsbasert forvaltning. Ut fra flere mål, retningslinjer og tiltak står det om kartlegginger som skal gjøres, om oversikter og faktaark som skal utarbeides. For eksempel står det under delmålet om å ha en god oversikt i 2030 (Tema 1: Regionale verdier og kunnskapsformidling s.20): «*Hensikten med å lage en oversikt over regionalt og nasjonalt verneverdige kulturmiljø, kulturlandskap og fartøy er å **gjøre kunnskapen tilgjengelig** for alle. En slik oversikt gir større **forutsigbarhet i arealplansaker** og et bedre grunnlag for å få til helhetlig samfunnsplanlegging. **Dette er særlig etterspurt fra kommunene**, men letter også saksbehandlingen i fylkeskommunen, og bidrar til forutsigbarhet for andre offentlige etater, eiere og tiltakshavere.*» (egen utheving).

Videre oppfatter vi at kart skal ha en sentral rolle for å få til dette. Under *Planens oppbygging* står det om kart (s.14): «*De nasjonalt og regionalt verneverdige kulturmiljøene og kulturlandskapene skal vi kartfeste digitalt. Noen er allerede kartfestet i tidligere prosesser, mens andre må vi kartfeste i løpet av planperioden. Det kan vi f.eks. gjøre når kommunene skal utarbeide kommuneplanens arealdel.*»

Betydningen av kommunens rolle og oppgaver, framheves videre i planen (under Ny kulturmiljøpolitikk for Trøndelag 2022-2030 s.19): «*Kommunene er plan- og bygningsmyndighet, og har derfor den viktigste rollen i arbeidet med å ivareta kulturmiljøene i arealplanlegging og den enkelte byggesak. Mange kommuner har etter hvert fått mer erfaring med å ta lovverket i bruk, mens mange etterspør veiledning og kunnskap.*»

Som det vedlagte innspillet fra Plan- og temadatautvalget viser, er det en utfordring og barriere for kommunene at kunnskap som i dag ligger i nasjonale baser som Askeladden, ikke kan brukes direkte i kommunenes arealplanarbeid. Det stilles høye krav til kompetanse og innsats for å kvalitetssikre og bearbeide kunnskapen før viktige kulturmiljødata kan vises i arealplankartet, både for kommuneplanen og reguleringsplan. Kommunene stiller spørsmålet om det er hensiktsmessig og samfunnsøkonomisk nyttig at hver enkelt kommune må gjøre den samme bearbeidningen av kunnskapen.

Innspill

For å nå PRK sine ambisjoner og målsetninger, vil Kartverket Trøndelag som regional geodatakoordinator anbefale at det bør jobbes aktivt med kulturmiljøkunnskapen og annen relevant data, og at det bør stilles krav til hvordan kunnskapen kartlegges, bearbeides og tilgjengeliggjøres.

Kunnskap om kulturmiljø og annen relevant data som er, kan eller skal bli stedfestet, bør følge nasjonale krav og standarder for kartframstilling. Som et minimum bør de delene av kunnskapen som skal brukes til kartframstilling i kommunenes arealplanlegging bearbeides slik den kan tas rett inn. Det vil for eksempel være som juridiske punkt, linjer, og hensynssoner. Buffersoner til kulturmiljøene bør også klargjøres for framstilling i arealplankart. Dette vil være av vesentlig betydning for å bistå og veilede kommunene i deres arealplanarbeid, og det imøtekomme ett stort ønske og behov fra kommunene.

For å sikre kvalitet og brukervennlighet, bør det i alle tiltak der stedfesting av kunnskap er tema, settes likelydende krav. For eksempel framgår det av handlingsprogrammet at skogfinske ressurser (Tiltak 2) og maritime kulturminner/-miljø (Tiltak 4) skal registreres og/eller kartlegges.

Det bør også stilles krav til at ferdige data skal legges inn i nasjonale baser, og at eventuelt egne regionale datasett bør opprettes. Samlestedet for stedfestet informasjon i Norge er [GeoNorge.no](https://geo.norge.no). Fylkets egen kartløsning, GisLink, er selvfølgelig også en sentral arena for visning av kunnskapen. Et slikt krav om tilgjengeliggjøring, vil kunne bidra til RPK sin måloppnåelse om en god oversikt og lett tilgjengelig kunnskap, ikke minst at kommunene får mulighet til å følge opp retningslinjen «*Kommunene legger så tidlig som mulig til rette for åpenhet og medvirkning, og sørger for at planer og tiltak blir illustrert og formidlet på en slik måte at konsekvensene blir tydelig for alle.*» (s.6/22 Tema 2).

I RPK løftes klima og klimasårbarhet for kulturmiljø fram som en utfordring. For å kunne redusere risikoen for at klimaendringer kan skade utsatte kulturmiljø, er vi avhengig av godt og kvalitetssikret stedfestet kunnskap om klimarelaterte tema. De samme krav bør derfor også følge for den kunnskapen som her trengs. Dette har Kartverket Trøndelag også spilt inn til høringen av Regional plan for arealbruk, det vil si, viktigheten av at relevant DOK for Trøndelag fylket blir bearbeidet og kvalitetssikret som del av regional plan. Arbeidet som følger av RPA, vil dermed også ha betydning for at blant annet RPK sin klimaambisjon.

I den regionale planen for kulturmiljø er det et eget vedlegg for kunnskapsgrunnlaget. Her savner vi informasjon om stedfestet kunnskap og hvor det kan hentes fra. Informasjon om aktuelle datasett i det Det offentlige kartgrunnlaget (DOK), lenke til Geonorge, og hva fylkets egen kartløsning kan bidra med, bør også med her.

Oppsummering

Som nevnt over oppfatter vi at Regional plan for kulturmiljø med handlingsprogram legger til grunn en høy ambisjon om å tilrettelegge for økt bruk av kulturmiljødata og annen relevant kunnskap. Dette er veldig positiv lesing!

Vi håper at denne ambisjonen vil munne ut i at stedfesting og bearbeiding av kulturmiljødata og annen relevant kunnskap for fylket, vil følge de tekniske kravene som stilles til kartframstilling i arealplaner, minimum for kommuneplanens arealdel, slik at kommunene direkte kan ta i inn og synliggjøre relevant data i sitt plan- og miljøarbeid.

En ens regional kartframstilling av kulturmiljødata og tilhørende relevant data, vil også bidra til at kunnskapen framstår ensartet og da gjøre den lettere tilgjengelig for alle. Ens framstilling vil også gjøre sammenstilling av kunnskapen lettere for blant annet statistikk for fylket. Som regional geodatakoordinator med god kjennskap til kommunenes behov, er Kartverket Trøndelag av den klare oppfatning at en slik bearbeiding og tilrettelegging av stedfestet kunnskap på fylkesnivå vil klart være med på å sikre måloppnåelse for delmålet om en god oversikt over og lett tilgjengelig kunnskap om fylkets kulturmiljøer i 2030.

Kartverket Trøndelag ser fram til hvordan det videre arbeidet med planen vil bli, og vi ønsker å bidra ut fra vår rolle som regional geodatakoordinator og sekretariat for Norge digitalt-samarbeidet i fylket!

Høringsuttalelsen er utarbeidet av Synne Rudsar.

Vennlig hilsen Lars Mardal

Lars Mardal
Fylkeskartsjef
Kartverket Trøndelag
Tlf./mob.: 32 11 87 89 - 951 69 244
E-post: lars.mardal@kartverket.no

Tlf. sentralbord: 32 11 80 00
www.kartverket.no